

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Администрацията се намиратъ въ СОФИЯ.

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Rédaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Абонаментътъ се прѣдплаща

За год. лева 10 —

6 м. 5 —

3 м. 2 50

За въ странство лева 14

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по 15 ст. на редъ на 4 стран.

Поканватъ се всички работници отъ желѣзарския занаятъ: машинисти, огньари, ковачи, слѣсари, стругари, леяри, бѣкърджии, оръжейници и механици да присѣствуватъ на второ събрание, което ще се състои въ сѣботата на 25 Мартъ въ 2 часа слѣдъ обѣдъ, въ помѣщенieto на Общото Работн. Друж. „Братство“, ул. Лавеле. Ще се разгледва въпроса за положението на работниците желѣзари, както и начинътъ, по който би могло да се организира единъ професионаленъ синдикатъ отъ работниците желѣзари.

ОТЪ КОМИССИЯТА.

Поземелния данѣкъ и селенитѣ.

Колчимъ почне нѣкой да критикува дѣятелността на народното прѣдставителство въ миналата сессия на Народното Събрание, правителственитѣ вѣстници и правителственитѣ хора веднага ни сочатъ закона за поземелния данѣкъ, а главно „намалението“, което направили въ суммата му. На това „намаление“ тѣ показватъ, като на едно голѣмо благодѣяние, което направили на нашето сѣсипано селско население. То прѣдъ тѣхнитѣ очи е вѣнеца на дѣятелността на правителственото буржуазно болшинство. То е, което безбожно се експлоатира прѣдъ населението отъ правителственитѣ депутати. Буржуазнитѣ оппозиционни партии пѣкъ мълчатъ по тоя толкосъ важенъ въпросъ. Това мълчание отъ тѣхна страна изобличава косвенно тѣхната мисль, че една буржуазна партия не може да направи повече нѣщо за селенитѣ отъ това, което сѣ направили тия, които днесъ сѣ на властъ. Да видимъ, за това ний, какво благодѣяние за селското работно население прѣдставлява „намалението“ на поземелния данѣкъ, съ което толкосъ се хвалятъ правителственитѣ хора.

Най-напрѣдъ ще забѣлѣжимъ, че „намалението“ на поземелния данѣкъ е фиктивно, а не дѣйствително. Наистина при Стамболовския сѣсипнически режимъ суммата на поземелния данѣкъ достига до 26,732,145 лева. Бившето правителство е увеличило поземелния данѣкъ до тая цифра благодарение на десѣтъчната система, която то упражняваше прѣзъ послѣднитѣ четири години. Както и самъ министрътъ на Финанситѣ г. Гешевъ признава въ „изложението на мотивитѣ“ по тоя законъ, четири години, прѣзъ които се упражняваше десѣтъчната система, бѣха плодородни и цѣлнитѣ на нашитѣ жита високи, вслѣдствие неурожая въ Европа. Тия обстоятелства дадоха възможность на бившето правителство да измъкне изъ народния продранъ джебъ една сумма по-голѣма, отъ колкото се очакваше, съ 6 до 8 милиона лева. Така щото, въ сжщность поземелния данѣкъ си е билъ отъ 18 до 20 милиона лева и само специални обстоятелства го увеличили до 26 мил. лева. За да видимъ има ли намаление на поземелния данѣкъ, трѣбва да го сравняваме не съ цифрата 26,732,145 лева, а съ ония цифри, до които той е достигалъ прѣди разбойнически режимъ на Стамболова. По официални

данни поземелния данѣкъ за 1885 год. е билъ 10,227,789 лева и 30 ст., а прѣзъ 1886 год. той е билъ 10,970,278 лева и 35 ст. Въ тасгодишния бюджетъ цифрата на поземелния данѣкъ е 18,342,145 лева. Ще рѣче, въ сравнение съ ония години, когато земледѣлческото население е било въ много по-добро положение, днесъ поземелния данѣкъ е по-голѣмъ съ 8 мил. лева, когато положението на земледѣлца днесъ е десѣтъ пѣти по-лошо! Гдѣ е тука „намалението“?

И тѣй „намалението“ на поземелния данѣкъ е чисто фиктивно, несжществующе. Не, не само че нѣма намаление, но нашето правителство и нашето народно прѣдставителство даже не покѣтаха цифрата на поземелния налогъ — 18-тѣ милиона лева — до която се е качилъ той прѣзъ Стамболовото управление.

Но нека се съгласимъ, че има намаление на поземелния данѣкъ и да видимъ, какви благодѣяния отъ него получава нашия убитъ земледѣлецъ; избавя ли го то поне до нѣдѣ отъ мизерията? Запазва ли го то отъ пропаданието му и спомага ли за повдиганieto на поминѣка му? Като сравняваме цифрата 26,732,145 лева съ 18,342,145 лева (сегашната цифра на поземелния данѣкъ), наистина се получава едно намаление отъ 8,450,000 лева¹⁾. Това намаление се отнася само къмъ поземелния данѣкъ, който се пада на полскитѣ имущества, съ исключение на лозята и горитѣ, т. е. къмъ поземел. данѣкъ, който се пада на нивитѣ, ливадитѣ, градинитѣ, пасищата и т. н. Тия послѣднитѣ завзематъ едно пространство отъ 5,200,000 хектари. Ако раздѣлимъ намалението 8,450,000 лева на числото на послѣднитѣ, ще намѣримъ, че на единъ хектаръ се пада намаление 1 левъ и 60 ст. Единъ хектаръ земя е равенъ на 10 уврата. Както е извѣстно една голѣма частъ отъ нашитѣ земледѣлци не притежаватъ повече отъ 10 уврата земя, а друга една голѣма частъ отъ тѣхъ притѣжаватъ едвамъ около 20 уврата. Че това е тѣй, можемъ да се увѣримъ, ако раздѣлимъ 5,200,000 хектари на числото на земледѣлцитѣ. Излиза, че срѣдно на всѣки земледѣлецъ се падатъ, по 2,20 хектари, или по 22 уврати (декари) земя. Така щото, на единъ земледѣлецъ отъ първата категория се пада намаление 1 левъ и 60 ст., а на втората (по 2 хектари или 20 уврата) се пада намаление 3 л. и 20 ст. Съ други думи, срѣдно на всѣки земледѣлецъ ще се падне намаление най-много 3 лева и 50 стот.

Голѣмо ли е това намаление? Ще ли да осѣти нашия бѣденъ земледѣлецъ нѣкакво облекчение на данѣчния товаръ и на мизерията? За да видятъ читателитѣ, че това намаление нито на йота нѣма да поправи положението на нашия земледѣлецъ и до каква степенъ недобросжвѣстно се експлоатиратъ отъ буржуазнитѣ партии такива „благодѣяния“.

1) Умислено или по незнание в. „Прогрессъ“ пише, а редакторитѣ му депутати казвали на бѣднитѣ си избиратели, че това намаление съставлявало 35% Г. Министрътъ Гешевъ казва на народнитѣ прѣдставители, че намалението (8,450,000 лева) съставлявало 30%. Нито първитѣ казватъ право, нито послѣднитѣ. Въ първия случай намалението съставлява само 31,75%, а въ втория — 23,07%.

правени отъ тѣхъ на работното население, трѣбва да се вземе прѣдъ видъ, какво е днешното положение на нашия селенитѣ. Споредъ официалната статистика единъ нашъ земледѣлецъ произвежда годишно 340 лева. Но за произвежданieto на тая сумма той има разпоски най-малко 260 л. Като извадимъ отъ неговото производство разпоскитѣ по него, ще получимъ, че нашия земледѣлецъ има годишно 80 лева *чистъ приходъ*. Тоя приходъ прѣзъ 1894 година е билъ обложенъ съ 58 лева данѣци годишно. Тая година, годишния данѣкъ на нашия земледѣлецъ се намалява най-много съ 3,50 лева, т. е. тая година той ще плати данѣци 58 безъ 3,50 лева или 54 л. и 50 ст. Ако извадимъ послѣдната сумма отъ прихода на нашия земледѣлецъ, отъ 80 л., ще получимъ, че нему оставатъ *само 25 л. 50 стот.* за прѣзъ цѣлата година! Тоя остатѣкъ прѣзъ 1894 година е билъ 22 л., т. е. различава се само съ 3,50 лева!

Ето какво е „благодѣянието“, което нашето буржуазно раг ехелансе правителство и народно прѣдставителство направило на нашия бѣденъ работникъ — земледѣлецъ! Слѣдъ като му взиматъ въ видъ на различни данѣци почти цѣлия приходъ отъ тѣжкия му убийственъ трудъ, тѣ му оставатъ за поддържане на себе си, или добитѣка си и стопанството си 25 лева годишно, 3 лева 50 ст. повече отъ миналата година! И нашитѣ буржуа съвѣмъ се не срамуватъ да говорятъ на бѣдния работникъ, който единичѣкъ носи цѣлия почти товаръ на днешната буржуазна машина — държавата — за намаление на данѣка и за „благодѣяния“! Но най-чудното е, че такива ужъ чистокрѣвни демократи, като редакторитѣ на Мусинския в. „Селски вѣстникъ“, се въсхищаватъ отъ такива намаления на данѣцитѣ, отъ такива непростителни замазвания очитѣ на бѣдното ни работно население. При туй ний нищо не казваме за новитѣ данѣци, които несъмнѣно ще паднатъ и на гърба на послѣдното, ний нищо тѣй сжщо не казваме за това, че цѣлий имотъ на земледѣлца е изложенъ срѣщу държавнитѣ дългове, които се качватъ на 300 мил. лева. Ако вземемъ всичко това прѣдъ видъ, ще видимъ, че и отъ допустнатото отъ насъ намаление на поземелния данѣкъ нѣма нищо да остане, никакво намаление нѣма да има. Приказнитѣ за него сѣ една жестока подигравка съ нашия оголенъ работникъ-земледѣлецъ.

Нека нашитѣ работници-земледѣлци си го знаятъ, че нито една отъ нашитѣ буржуазни партии не може да имъ помогне, никой отъ тѣхъ не може да ги избави отъ злочестинитѣ, отъ грабежитѣ, отъ мжкитѣ и неволитѣ. Едни отъ тѣхъ ще ги ограбватъ, ще ги оголватъ, ще ги сѣсипватъ безъ приказки, безъ срамъ, други съ приказки за „благодѣяния“, „намаления“ на данѣцитѣ и т. н., т. е. по другъ начинъ ще ги сѣсипватъ. Тѣй щото, тѣ ще бѣдѣтъ роби до тогасъ, до дѣто не прихвратъ и не се борятъ за ония преобразования въ нашия животъ, за които се борятъ социалиститѣ. За работника-земледѣлецъ, както и за работника-наем-

никъ. спасението е само въ социалистическия прѣвратъ и въ нищо друго. Който мисли другояче, той мисли съвсѣмъ неоснователно, или пъкъ мисли другояче, защото има интересъ, защото иска да живѣе на чуждъ гърбъ, съ чуждъ трудъ. Ето кое трѣбва да разбератъ нашитѣ работници — земледѣлци.

Д—ръ.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— Полицейскитѣ произволи надъ учителитѣ продължаватъ. На 20 т. м. учителитѣ Николовъ и Богдановъ дохождатъ въ Рахово по учителски работи, но полицията ги вика и имъ заповѣдва веднага да се вършатъ или ще бѣждатъ интернирани. Тя имъ е заявила, че сж поставени вънъ отъ закона, и ги третира като разбойници. Така сж гарантирани правата на учителитѣ.

— Движението между Софийскитѣ работници захвана да се усилва въслѣдствие съзнанието на тѣхнитѣ интереси. Миналата сѣбота на 19 т. м. около 65 души работници желязари се събрали въ помещението на Раб. Друж. „Братство“, за да обмислятъ начина, по който тѣ трѣбва да зацѣпаватъ своитѣ интереси. Но тѣхна покана другаритѣ Ст. Русевъ е говорилъ на дълго върху сѣгашното лошо положение на работницитѣ, като посочилъ на единственното срдѣство за самозащита — пакти на сдружаванieto. Прѣди обаче да стане това, необходимо е всички работници да съзнаватъ своитѣ общи интереси, да съзнаватъ необходимостта отъ сдружаванieto и само тогава да прибѣгнатъ до него.

— Айтоската социалъ-демократическа група съобщава до п. ком. рѣшенieto си взето на 18 т. м. Айтоскитѣ ни другари, които до скоро по независими отъ тѣхъ причини не сж имали редовни събрания, сж взели мѣрки за водение на една по-енергична пропаганда на социалъ-демократическитѣ идеи и за организиранieto на работницитѣ.

— Расходни съ народни пари. Предедателятъ на Плевненската окр. пост. комиссия, депутатъ, бивши стамболовистъ и настоящия консерваторъ, Петръ Мецовъ е издѣлствувалъ отъ постоянната комиссия, да отъде на расходка до Руссе. за да намѣри адвокатъ по дѣлото заведено отъ комиссията противъ нѣкой си Грамостояновъ отъ Плевенъ за единъ вакуфски имотъ. Въмѣсто да се отива лично до Руссе, можеше именно отъ Плевенъ да се опълномоци нѣкой адвокатъ, но работата е тамъ, че не щиме да има печалба отъ нѣкой и друга стотина левове отъ нѣжии разности, които ще вземе патриотътъ Мецовъ до Руссе и назадъ.

Лошитѣ слухове говорятъ, че извѣстия по стрѣлението на избирателитѣ Мецовъ, така си е наредилъ работата, че и синъ му, изключенъ отъ Военното училище, е студентъ въ странство съ 150 л. стипендия, когато и безъ това той би можалъ да издържа отъ своя джобъ трима души по 150 лева.

И това всичко е отъ патриотизмъ т. е. отъ любовь къмъ отечеството, тъй като г. Мецовъ е членъ на патриотическата народна партия. Но любовта на буржуазията къмъ отечеството е любовь къмъ кесията. Г. Мецовъ не е вчерашенъ та да не знае това; той е виденъ консерваторъ, както е билъ и ще бѣде виденъ либералъ. А любовь къмъ кесията, не е любовь къмъ работницитѣ, на които не само кесиятъ, но и стомаситѣ сж праздни, когато г. Мецовъ взима отъ народа стипендия за сина си и пакти пари за расходки до Руссе.

— Пропустнахме да съобщимъ, че на 11 т. м. работницитѣ печатари сж дали една театрална вечеринка въ полза на синдиката си.

Партиитѣ въ България.

(продължение)

Автора на статията въ „Vorwärts“ очертава консерваторската и либералната партии, и отдава приличната данъ на едната и другата, като казва, че първата, въслѣдствие групиранieto на реакционнитѣ елементи, представлява по голѣмо единство отъ втората, която се съставлява отъ най-разнородни елементи. Изобщо автора отбѣлѣзва онай неопрѣделеностъ, съ която се отличаватъ нашитѣ политически борби.

„Руссофилитѣ, ако е нужно, прибягватъ не само къмъ съвѣтитѣ на руското правителство, но и къмъ неговата касса. Не иначе постѣпватъ и тѣхнитѣ противници и за примѣръ нека ни послужи послѣдния споръ между Австрия и България по случай на акцизитѣ.

Българската камара вотира послѣднитѣ, но австрийскитѣ търговци въ България се отказъ да ги плащатъ. Радославовъ и Стамболовъ не само спокойно очакваха вмѣшательството на Австрия въ вътрѣшнитѣ ни работи, но тѣ усърдно го прѣдизвикваха като мислѣха по тозъ начинъ да дойдатъ на властъ. И когато руссофоба Радославовъ заявяване на кореспондентитѣ на виенскитѣ вѣстници, че „само Австрия разбира економическитѣ интереси на България“ и че ти трѣбва да се намѣси и колкото по скоро, толкова по добръ, — руссофилитѣ пъкъ проглашаваха, че нашитѣ економически бѣдствия се дължатъ на неспоразумението ни съ Руссия. Да, това е фактъ, че прѣзъ главнитѣ избори се проповѣдаване, че цѣнитѣ на хранитъ и виното сж паднали, защото „покровителката“ си вдигнала благоволенieto отъ насъ. Може да се каже, че намѣсто български партии, ний имаме само български привърженици на Руссия или Австрия. И въ такива страни като нашата, една отъ задачитѣ на социалиститѣ „безъ отечество“ е да напомнимъ на борагузнитѣ партии за тѣхния патриотически дългъ.

Собствено политически партии въ сѣщинската смисълъ на думата ний нѣмаме. Нашитѣ закъснели економически отпощени и неразвитото классово раздѣление сж се отразили въ политиката — въ този мнѣш-мѣшъ, който се нарича у насъ политически партии. Прѣди имаше въ България една консерваторска и една либерална партии. Фактически отъ тѣхъ ти се е задържала само първата, която не само е останала вѣрна на своята программа, но се е показвала по свободолубива отъ тѣ и нарѣчената либерална партия. Консерваторската партия спазва и своята враждебностъ къмъ Руссия, враждебностъ, която тя наслѣди отъ блаженитѣ, изключително за нея, турски врѣмена. Въ всѣкой случай консервативната партия, която е днесъ на властъ и която прѣдставлява това, що може да считаме като наша финансова и поземлена аристокрация, има извѣстно бѣдѣще. Съ развитieto на общественото противорѣчие тя обхваща постепенно всички консервативни — реакционни елементи. Старата либерална партия е раздѣлена на руссофили и руссофоби. Отъ двамата водители на послѣднитѣ Радославовъ има възгъ отъ своя щабъ малко съдати, а Стамболову липсватъ не само солдати, но и офицери. Руссофилитѣ се групиратъ, както ний вече забѣлѣжихме, около Цанкова и Каравелова. Колкото пакти сж сполучвали да дойдатъ на властъ, тѣ се стараятъ да се покажатъ по реакционерни и отъ консерваторитѣ. Прѣдставляюща най-разнообразни и противорѣчиви интереси и слѣдователно безъ политическо единство, либералната партия е падала подъ удара на своитѣ собствени креатори: Каравеловъ събори Цанкова, за да отстъпи на Радославова и да приготви възнесението на Стамболова. Даже съединили ли се отново либералната партия, което е много съмнително, то въ всѣкой случай това ще бѣде само приврѣменно.

Руссофилитѣ се вѣрватъ за силни, защото тѣ претендиратъ да сж намѣрили расковничето за разрѣшенieto на нашитѣ международни жжнотии. Обектива на тѣхната агитация, вършена чрѣзъ печата или при княза е примирението съ Руссия, за което не трѣбва да се праватъ само „постѣпки“ нѣ и „отстъпки“. По този начинъ, това което на глѣдъ съставлява тѣхната сила — „помирението съ Руссия“ и „отстъпкитѣ“ — държи далечъ отъ властта тѣхнитѣ прѣдставители — съставлява и тѣхната слабостъ.

Желанията на Руссия сж до нѣидѣ извѣстни. Прѣди всичко и главно воененъ съюзъ, който ще доведе на най-важнитѣ постове въ българската войска русски офицери. Но това не може се сбъдна. Войската и да чува не иска за възвръщанieto на рускитѣ офицери. Сжщо княза, по много полезни причини, съвсемъ нѣма желание да приготви своето абдикиране, нито кабинета своето паданie. Днесъ едно съгласие между двѣтъ държави може да се счита като невъзможно. Отдалечаванieto на княза, войската и правителството е една задача не

по силитѣ на руссофилитѣ. Даже ако тѣ успѣятъ да съборятъ министерството, останалото — не; и едно повторение на авантюрата на 9 Августъ 1886 год. би било безмисленно и безцѣлно. Самитѣ руссофили не би се рѣшили на подобно нѣщо, защото тѣ ще бѣдатъ първитѣ жертви на неизбѣжната военна диктатура. А освѣнъ това въ самата избирателна маса инстинкта на самосъхранението ще вземе върхъ. Какъ въ такива случаи постѣпватъ нашитѣ селени и граждани — доказаха го годинитѣ 1886/87 —

Слѣдъ тази обща картина въ статията слѣдва изложение на дѣтелността на българскитѣ социалисти „единственъ, на които продължи да възпитатъ масата къмъ съзнателенъ политически животъ“ и най сѣтитѣ се свършва тъй:

— „Върѣнки това което у насъ се случва и което може да се случи за напредъ, независимо отъ това да ли побѣдата ще е на страна на партизанитѣ на русската или пъкъ на тъмно-жълтата реакция, зданieto на по доброто бѣдѣще се издига полетка, пѣ сигурно“.

Отъ наша страна коментаритѣ сж излишни.

Н. Р.

Залѣгалкитѣ на буржуазията.

Подиганieto на индустрията е въпросъ, който занимава умоветѣ на България. Особено въпроса за австроунгарската намѣса въ нашитѣ вътрѣшни работи и поражението на г. Стойловъ въ Виена по акцизитѣ даде новъ подтикъ за движението противъ външната конкуренция и „подобрението на нашитѣ занаяти.“

Както е извѣстно вече, миналата педѣля на 19 Мартъ се свика въ София събрание за обсъждане мѣркитѣ, които трѣбва да се взематъ за подиганieto на индустрията.

Споредъ значението на въпроса трѣбваше да се очаква, че той ще бѣде малко-много основателно разгледанъ. Между това работата се подхваща така планоно, както ораторитѣ правителствени и руссофили, водятъ свойтѣ политически агитации. Като че се касаеше не за единъ въпросъ отъ строгъ економически характеръ, а за въпросъ на чувства и словонизлияния за смѣтка на патриотизма. Опрени на патриотизма на другитѣ, но не и на своя, нѣкои отъ ораторитѣ можаха да предложатъ една такава мѣрка — педоносче за помаганieto на занаятцитѣ — каквато е: да не се купуватъ дрѣхъ, обувки и пр., които не сж изработени отъ мѣстни индустриални и занаятци.

Тѣзи мисль е засѣднала не само въ умоветѣ на горнитѣ политикани, но тя отдавна занимава цѣлата наша буржуазия. За това колкото и несъстоятелна и да е отъ глѣдна точка на общото национално развитie, по като мѣрка, съ която буржуазията иска да залѣгва народа, тя заслужава нужното внимание.

Да се харчатъ външни или вътрѣшни произведения това е единъ въпросъ на политическата економия; харчатъ се външни индустр. произведения, защото сж по ефтини, по измѣжливи, по изгледѣтъ си, ако не по-трайни, и по идатъ на смѣтката на всѣкой отъ купувачитѣ; не се харчатъ вътрѣшнитѣ произведения, защото по сжщо струватъ на производителитѣ имъ, обикновено сж и по-груби, по не идатъ на смѣтката на купувачитѣ, или пъкъ, защото ги нѣма съвсемъ. Какво може да помогне тука възвѣщанieto къмъ патриотизмъ? Такива възвѣщания се правятъ още отъ освободението, но при все това, чуждестранния вносъ на индустр. произведения постоянно расте.

Но да допуснемъ, че българитѣ станатъ такива патриоти, каквито ги иска буржуазията въ дадения случай и голѣма частъ отъ тия, както и ще се намерятъ мнозина, се рѣшаватъ да купуватъ обувки и дрѣхъ само отъ мѣстното производство. Ще се отбиятъ ли ударитѣ на чуждата конкуренция? Ще се подобри ли положението на занаятцитѣ? Нито

едното, нито другото. Въпнатата конкуренция ще намъри въ насъ нови проходи; занаятчиитъ пакъ съ подгънати крака денонощно ще работятъ и ще чакаатъ мощерии, когато пъкъ мощериятъ ще отиватъ при по ефтината стока на голъмитъ и богатитъ бивши майстори. Отъ това ще се подигнатъ не занаятчиитъ работници, а ще се напълнятъ каситъ на няколко богатни фабриканти и предприемачи. Ами патриотизма какво стана? Съ него буржуазията си изигра ролята както трѣбва. Наивнитъ българи, които рекле да станатъ патриоти като Д-ръ Пачевъ*), вѣето да си дадатъ паритъ на чуждестранни капиталисти, дали ги на българи капиталисти, а сами останали пакъ голаци.

Не е за чудо много занаятчи да повѣрватъ на такъвъ патриотизмъ. Макаръ тѣ съ своята черна работа да сж сто пѣти по патриоти отъ политиканитъ на буржуазнитъ партии, но могатъ помисли, че съ некупуване на външни стоки, положението ще имъ се подобри. Това е една затълка, съ която ги хранятъ богатнитъ. Занаятчиитъ пропадатъ не защото нѣма патриотизмъ въ народа, но защото днесъ е царството на капитала, на парата, която тѣ нѣматъ. Капитала съ всичката си обичъ къмъ тѣхъ, ги петиква въ редоветъ на невинитъ работници, въ редоветъ на сиромаситъ, гдѣто никой не може да ни помогне освѣнъ социализма.

Г. Г.

До нашитъ братя българскитъ печатари въ София. *)

Стачката, която вий тѣй мъжественно прѣдприехте и тѣй доблѣстно водихте и водите, трогна социалиститъ отъ цѣлия свѣтъ. Тѣ бѣха щастливи да констатираатъ, че въ България, тая, едва що проявила животъ страна, сжествува една организация и вѣе духътъ на братството, достатъчно за да може да се занеме една систематическа борба противъ грабителската класа на владѣющитъ капитала.

Вашето дѣло е това и на работничитъ отъ цѣлия свѣтъ; и то не само на ржнитъ работници, но и на умственитъ. Въ буржуазния режимъ, покрай разнитъ отрасли на труда, сжествува еднаква експлоатация.

Туй именно искаме да потвърдимъ, ний, белгийскитъ студенти социалисти, като ви пращаме за подкрѣпление въ борбата ви нашата скромна лента, която ни позволява състоянието на касата ни, често отваряна за подобни помощи.

Куражъ и братство! Да живѣятъ българскитъ печатари!

Да живѣе международния революционенъ социализмъ!

Алфредъ Лемеръ

Секретаръ на белгийскитъ студенти социалисти.

Брюкселъ
13/26 Мартъ 1895 год.

Учителнитъ и учителската федерация.

Не отдавна се подигна въпроса за образуването на една учителска федерация и сега идеята за здружаване като че ли е подвигната широката, многозначущата, но неподвижната до сега учителска маса.

Велико е дѣлото, което подхващатъ нашитъ колеги, учителитъ! Хвала и честь на тии младежи, които първи се възмутиха отъ нискогo положение, въ което е хвърленъ народния учитель! Хвала на тѣхъ, че първи подигатъ знамето на учителската независимостъ!

*) Г. Пачевъ е единъ отъ ония, които най много горещо да не се купуватъ външни дрѣхы и обуша.

*) Б. Р. Макаръ нашитъ белгийски другари и да пращатъ настоящето писмо съ причината си помощъ слѣдъ прекратяването на общата стачка на печатаритъ, но то ни най малко не е закъсено съ всичкитъ ония чувства и мисли, които ядохушевяватъ всѣки социалистъ къмъ борящитъ се работници. Българскитъ буржуа могатъ да видятъ отъ това писмо, че чакъ отъ Белгия истинскитъ приятели на пролетарията виждатъ солидарната борба на българскитъ работници и имъ даватъ своето братско подкрѣпление тогава, когато нашитъ „белгийци“ даже не признаватъ, че въ България има работници и пролетарии.

По ний, учителнитъ какво трѣбва да правимъ въ това дѣло? Дали ний трѣбва да заемемъ нашитъ редове въ учителското движение, или да си останемъ въ оня тѣсенъ кръгъ, въ който сме се движили до сега и отъ който било по несъзнание, било отъ голѣма боязливостъ, не смеяме да излѣзимъ до сега?

Дѣйствително, ако ний стоимъ индеферентни, както въобще сме били и сме още, ако ний нѣмаме куража да махнемъ на стража всички прѣдрасъждци, то, безъ съмнение, на насъ ще падне една значителна частъ отъ загубата, която ще да прѣтърпятъ нашитъ колеги въ случай, че не сполучатъ въ прѣдначертаното дѣло. Въ този случай именно, ще се покаже, че ний сме си доволни отъ това положение, въ което се намираме сега за сега, че ний не се гнусимъ, нито възмущаваме, като ставаме често пѣти играчка въ ржцетъ на най писки хора, че насъ не ни възмущаватъ гоненията и изключаванията изъ училищата на най добри учители и учителки. Съ нашето равнодушие ще дадемъ да се разбере, че ний, наистина, не сме достойни за никаква свобода харизана, а колко повече извоювана отъ насъ самитъ. Ще докажемъ най сѣтнѣ, че ний не сме въ състояние да разберемъ собственитъ си интереси, а колко повече и да ги защитимъ.

Нашата задача въ училището е сжщата, каквато и на нашитъ колеги — учителитъ. Въ нашитъ ржцѣ, както и въ ония на нашитъ колеги се намира цѣло едно бѣдѣе поколение. Това е така. Но има и друго: нашата сѣдба е много по незавидна отъ оная на учителитъ. Поради нашето обществено положение, ний сме помалко сигурни за нашето сжществуване като хора, отъ колкото нашитъ другари. Щомъ единъ учителъ е изключенъ отъ училището, той намира други много срѣдства за прѣхрана. Неговата школа, както и самото му положение въ обществото сж го приготвили за всевъзможни запятни: чинов., писаръ, търговецъ и пр. А вий какво бихме правили въ такъвъ единъ случай? Вънъ отъ учителство и телеграфийство за насъ нѣма другъ занаятъ, който да ни даде възможностъ да живѣмъ колко годъ като хора. Ний ще бѣдемъ принудени, щемъ — нещемъ, да станемъ мускулни работнички, ако нашето сжществуване зависи само отъ нашата работа. Или пъкъ ако нѣкои отъ домашнитъ ни работи за цѣлото семейство, то да се окачимъ на врата му. Или ако би било възможно да се омжнимъ, да се наблегнемъ на гърба на мъжетъ си. Това сж изходнитъ точки. Въ всѣки другъ случай всички учители, както и учителитъ, каквито високи заплати и да получаватъ тѣ, щомъ очакватъ своето сжществуване отъ собствени сили, сж наемни работници.

Нашата участъ е подобна на участъта на проститъ ржчни работници. Всички отиваме къмъ едно направление — още по-голѣмо пропадане.

Ето защо, врѣме е вече да разберемъ, че ний катъ учителки, като стоици по високо въ умст. отношение отъ нашитъ сестри, проститъ работнички, трѣбва да погледнемъ по трезвенно наоколо си. Врѣме е вече да скжсаме тежкитъ вериги, съ които ни сж сковали наслѣдени въковни прѣдрасъждци и да излѣземъ на обществената сѣдна. Ний притежаваме пужднитъ оръдия, съ които да почнемъ полетка-легка да събаряме отъ единия край това старо рухнѣло вече здание, което е сградено отъ най груби прѣдрасъждци. Въ противенъ случай, ний рискуваме да изгубимъ това положение въ обществото, въ което, самата негова еволюция ни е поставила. И нека въ нашата борба вземаме примѣръ отъ проститъ наемни работнички на западъ, които грубата дѣйствителностъ накара да разбератъ, че тѣхвата участъ е равна на опая на тѣхнитъ другари — наемни работници и които сж разбрали вече своитъ си интереси, като дѣйствуватъ задръжно съ мъжетъ — работници.

Нека се не страхуваме, че ще ни удо-

стожатъ съ свѣтото име социалистки, че ще ни припишатъ всевъзможни мискини качества. Нека се не страхуваме отъ социалиститъ, които спорѣдъ нѣкои, искали да развративатъ несъзнателнитъ хора. Тая гнусна лѣжа излиза отъ устата на тии, които именно това вършатъ и които виждатъ въ лицето на жената машина за произвеждане, по не и отъ устата на социалиститъ, които уважаватъ жената като човѣкъ и искатъ ти да бѣде човѣкъ. Незабравяйте, мили другарки, че ний сме били постоянни жертви на силнитъ на деня, на тии сжщитъ сили, които съ нечистата си свѣсть обвиняватъ социализма. Тий сжщитъ сили на деня сж нехвърлили и насъ въ редоветъ на онеправданитъ и униженитъ, въ редоветъ на ония, които по положение ставатъ войници подъ знамето на социализма.

Нека, прочее, не се страхуваме отъ братскитъ свѣсти на нашитъ приятели по интереси — социалиститъ работници. Нека нищо не ни стрѣска. Вѣско ново нѣщо срѣща голѣми спѣшници въ началото си.

Нѣка стѣдваме пѣтя, който ни се налага отъ самия ходъ на нѣщата. Трѣбва да мислиме за своето бѣдѣе, което е много не-сигурно. Нашата независимостъ е за насъ по сжкпа отъ всичко. Ний учителнитъ, трѣбва съ пѣлно съзнание да прегърнемъ свѣтото дѣло на нашитъ колеги, учителитъ, отъ което ний ще добиемъ гаранцитъ на нашитъ човѣшки права.

Една учителка.

Протестъ.

Нѣма още година откажъ тиранически режимъ ржчна поради своитъ зверства и лжрсотии, систематически извършвани отъ Сталиболова и неговитъ сателити; още година нѣма откажъ белгийскитъ декларации фучека край унитъ ни; а нашитъ власт-вирущи като че всичко забравиха, забравиха казваме, защото отъ 18-и Май нисамъ правителството е потянало въ купъ недосто-ленни, незаконни и зверски дѣлания. Ний по-стойнно сме слѣдили въстаницитъ и все тър-сжжме да срѣцнемъ основателни опровержения или оправдания за правителството; но на-празно! даже подиръ беззаконията и звер-ствата въ Бѣла-Слатина, Свищовъ, Враца и Търново дойде да се прибави и Дръново, като че общинскитъ избори въ едно село ще прѣдизвикатъ цѣлъ нѣкой държавенъ превратъ. Като бѣдѣщи грабежане на нашето много-страдално и измъчено отечество, като хора-най-послъ, които се възмущаватъ отъ всяка-ква тирания, отъ колото и колото и да иде-тъ, ний Фрибурскитъ студенти, като осжж-даме всичкитъ произволи и зверства, вършени отъ 18-и Май до сега, високо протестираме за отнемането и потъпкването на свобод-ното изборително право на Дръновци — право, осътено отъ конституцията, а стжж-кано отъ жандармскитъ ботуи за глѣгара на нѣколко Дръновски чорбаджии.

Като поздравяваме Дръновскитъ грабе-дане за борбата имъ противъ тиранията, ние искаме: Дору тиранията! Да живѣе свободата!

Опѣномощаваме тричленната комисия да препрати настоящия ни протестъ до въстаницитъ: „Социалистъ“, „Знаме“ и „М. България“ и молиме всичкитъ независими български въстаници да го препечататъ.

За 17 души студенти

Комисията: { Б. Стояновъ
Б. Сакжзовъ
Г. Стефановъ

Работничитъ печатари.

Стачката въ всичкитъ руссенски печатници продължава. На 20 т. м. станало общо събрание между работници и господари, но не се дошло до никакво споразумение, велѣдствие на което работ-ничитъ нѣма да захватватъ работата.

Още един печатарски синдикат. Получихме от Търново следущата телеграма.

„Ний търновските работници печатари се присъединяваме към другаритъ въ отечеството ни, като основахме клоъ на (центр.) синдикатъ. Да живѣе солидарността!“

Стамболовщината въ училищата.

Силистренското педагогическо училище тѣзи дни по желанието на директора Беневъ е обрнато на полицейски вертепъ. Прѣди нѣколко дена бѣ изхвърленъ отъ слугитъ изъ това училище ученика Бъчваровъ. Другаритъ му възмутени отъ тази варварска постѣпка протестираха прѣдъ министра и чрѣзъ печата. Озлобения директоръ по донесенията на своитѣ шпиони, счелъ за инициатори 5—6 души и ги изключавъ. Удостоверенията на тѣзи гласитъ, че сж изключаватъ като распространители на идеитъ на една вържуща партия и като подкователи на религията. Стара пѣсенъ на новъ гласъ. Ученика Пвалъ Андровъ за гдѣто подписа телеграммата билъ изключенъ отъ *осикуитъ училища на княжеството*. Безъ да дочака потвърждение отъ министерството, Беневъ измѣтва Андрова да излезе отъ между другаритъ си и по хайдунски начинъ го грабватъ стражари и го раскарватъ при управители, околийски началникъ и пристави, които се въползували да му дадѣтъ своитѣ бащински съвети.

Почетно е числото на наказанитъ съ снемание повѣдение, затваряния, отнемания на степендий и пр. Училището прѣзъ всичкитъ тѣзи дни е било обсадено отъ по нѣколко ангели, за въ всѣки случай.

Произволитъ на брата на главния секретаръ на министерски съвѣтъ сж стигнали до тамъ, че даже и военнитъ власти се погнушили отъ тѣхъ и прѣзрително сж отказали незаконното искание на Бенева, да бѣде взетъ горния ученикъ за войникъ.

Вчера Живковъ, днесъ Величковъ, стамболовщината въ училищата се увеличава не намалява. Та толкова ли е безсилна науката и учителската вѣщина за вкарването ученицитъ въ „правила пѣтъ“, ами и тукъ произволи и полиция? Намъ се струва, че смислата на Величковитъ окръжпи е съвѣтъ противенъ на това, което се върши отъ Бенева. Не сж насилията и произволитъ, които ще избавятъ училищата отъ всѣкакви смутове. Тамъ гдѣто има добри въспитатели — нѣма смутове. Ще чакаме да чуемъ по това и думата на министра съ прословутитъ окръжпи.

ВЪНКАШНА ХРОНИКА.

Унгария. На 416 Мартъ се свърши социалистическия процесъ въ Hodmesd-Vasarhely (Унгария), като е осъденъ главния обвинемъ работника Kovacs на 5 години затворъ, а отъ останалитъ 25 души сж осъдени отъ 8 мѣс. до 5 години затворъ и 35 души оправдани.

Въ Буда-Пеща работятъ усилено за прѣобрѣщане на в. „Народенъ Гласъ“ органа на унгарската социалъ-демократическа партия, въ ежедневенъ.

Въ Швейцария, особено въ Цюрихския и Винтертурския кантони така сжщо агитиратъ за основаването на единъ ежедневенъ органъ на швейцарската социалистическа партия на швейцарския работнически съюзъ.

Белгия. Брюкселскитъ вѣстници съобщаватъ, че само заплащането отъ страна на централното настоятелство на работническата партия въ Белгия, съ всеобща стачка, въ случай, че правителството не иска да въведе всеобщото избирателно право за общинскитъ избори, е причинило съ милиони загуби на белгийскитъ капиталисти. Така вмѣсто да се поржчатъ каменни вѣглища въ Белгия, а сжщо и много поржчки сж отгѣглени, и сж поржчани такива (каменни вѣглища) въ Германия, отъ страхъ прѣдъ всеобщата стачка.

— Станалитъ тия дни избори въ Виена за работническитъ болни каси дадохъ отъ 100-тѣ делегати за тия каси 56 на канди-

Отговоренъ-Редакторъ А. Ив. Гюзелевъ.

датитъ на Социалъ-демократическата партия и 44 на другитъ партии. Така щото настоятелството на тѣзи каси за напѣдъ ще бѣде Социалистическо. Тѣзи избори показаха още, че ако въ Австрия имаше всеобщо избирателно право, то Виена би била въ ржѣтъ на Социалъ-демократитъ, сжщо както сж и другитъ два главни града на континента, Берлинъ и Парижъ.

Тазгодишната манифестация, по случай годишнината на 13 Мартъ 1848 г. въ Виена, стана величествено. 40,000 работници и работнички преминаха прѣзъ виенскитъ улици и се отправиха къмъ гробищата на погивналитъ прѣзъ майскитъ дни на революцията въ 1848 г. въ Виена, кдѣто сложиха вѣнци. Привечеръ, сжщитъ събрани при парламента бѣха принудени отъ полицията при виковецъ: „Да живѣе Всеобщото избирателно право, долу капитализма!“ да се распрѣснатъ по домоветъ си.

— Тия дни стана едно отъ многото случки, които коштуватъ живота на стотина работници. Думата ни е за станалата експлозия въ една отъ рудницитъ въ Карвинъ (Австрия, пров. Тропау), собственостъ на австрийския ерцхерцогъ Фридриха, причинена отъ недоброто устройство на освѣтлението, което всички капиталисти вършатъ за ефтиния, и вслѣствие на която експлозия сж загивали 50 души работници. Тая, както и всички други подобни случки, иде да потвърди още единъ пѣтъ, педимжъ искаваната отъ социалиститъ истина: че *печалбата на господаритъ, — това е кръвта на работницитъ*. И защото в. „Arbeiter Zeitung“, органа на Социалъ-демократическата партия се е рѣшилъ да искаже тази истина, то почти цѣлитъ му 79 брой е конфискуванъ, при все че чл. 13 отъ Австрийската конституция гарантира пълна свобода на печата.

Отпразнуването въ Германия годишнината на 18-ий Мартъ 1848 г. (берлинската революция) и отпразнуването въ Франция годишнината на Парижката Коммуна отъ 18-ий Мартъ 1871 г. прѣминаха хубаво, както и по прежнитъ години.

По случай разискването военнитъ бюджети въ германския райхстагъ Либкнехтъ, въ Французский парламентъ Жоресъ, сж обосновавали социалъ-демократическото искание за прѣмахването на постоянната войска и замѣняването ѝ съ народна милиция, които, разбира се, бидоха отхвърлени отъ правителственитъ „болишетва“. А по случай разискването на бюджета за сената (горнията камара) въ французския парламентъ, Жоресъ е искалъ унищожението на сената, като безполезно и устарѣло учрѣждение, но и това, разбира се, е било отхвърлено.

Въ засѣдането на комиссията, избрана отъ германския райхстагъ за прѣработването и докладването на правителствения „Umsturzvorlage“ (прѣдложение за законъ противъ разрушителнитъ елементи), държано на 8-ий Мартъ п. с. депутата отъ Центра (партията на клерикалитъ) Rintelen е въспѣлъ следущето прѣдложение:

„Наказва се съ шрафъ до 600 марки, или съ затворъ до 2 години, всѣки който публично, или предъ мнозина, или чрезъ печатание, писание, или картини напада *сжществуването на Бога или безсмъртността на човѣшката душа, или пѣкъ религозния и нравственъ характеръ на брака или на фамилията*“.

Какъ ви се вижда читателю? Това прѣдложение въ края на 19 вѣкъ ни напомни най-ужасната и мрачна епоха на срѣднитъ вѣкове — господството на „свѣтата инквизиция“. Членовецъ на всички партий обаче сж се засрамили отъ едно такова прѣдложение, и съ изключение на нѣколко членове отъ Центра, то биде отхвърлено!

Д. Б-и.

ИЗЪ ВСЪКИДНЕВНИЯ ЖИВОТЪ.

— Поругание надъ честъта на войника. Намъ е твърдѣ неприятно, когато ни се испращатъ свѣ-

дѣния, нескрепени съ подписи и нуждната достовѣрностъ. Получихме отъ града едно такова писмо за поруганието надъ единъ вестовий. Но като не съдържа нѣща невѣроятни, ний ще отбѣлжимъ факта.

Г-нъ Н. видѣлъ преди нѣколко дена прилетѣтъ си вестовий да занаса една бочка съ дрѣхи на една пѣвачка. Надникналъ въ стаята ѝ, и гледа войникътъ да услужва на шансонетката въ нагласяването на тоалета ѝ. Войникътъ съ сълзи на очи му разказа, че за отмѣщение го направили вестовий на поручикъ Х., който го каралъ, не само да носи бочки на любовницата му пѣвачка, но и да ѝ служи като обикновенъ слуга: придружавалъ ѝ често до шантана и миялъ стаята ѝ!

Нищо невѣроятно нѣма въ това съобщение, като знаемъ, че вестовий е единъ робъ, предоставенъ на всемогуществото на свои малкъ деспотъ — нѣкой разваленъ офицеръ!

До печата не достига и хиледната частъ отъ онни истезания, на които е подложенъ гражданитъ, когато му се натрапи военникия мундиръ, защото, чували сме нѣкои акъллий военнопачалници, да казватъ, „мундирътъ, преди всичко и надъ всичко мундирътъ, а не човѣкътъ.“

— Отче Антония отъ Вратца държалъ рѣчь въ черква, съ която оприличавалъ социалиститъ на нѣкакъвъ си блуденъ синъ, които щели да „дѣлатъ имоти и жени“. Послушай, дѣдо поне, какво ще те попитаме ний. Вѣрно ли е, че си криелъ жената на Н. К. завита съ расото ти, когато била търсена, защото пакъ по твое принуждение е прѣнесла тебѣ мжовата си къща? А знаешъ, нали, пѣщастнето на своя аркадашия полъ Н., какъ той винаги, горкия, забърквалъ пѣти си и се озовавалъ при нѣкоя си Бѣлка? Е какъ, това дали прилича на дѣлаба? Или, я кажи още малко, какви чувства бѣха обладали твоего сърдце, когато бѣ-не раздѣлилъ, а всички хлѣбъ взелъ на селенитъ отъ с. Кула и натоваренъ на пѣлни кола го закарваше въ васъ? Дѣдо поне! твойто мѣсто е на позорния стѣлбъ, нѣ не и въ черквата.

— „Кдѣ си билъ презъ деньтъ?“ намръщено извика г. Конъ, Кюстендилски градски тѣкаръ на г. А. Раздоловъ, когато този послѣдний дошелъ да го вика вечеръта на 3 текуций, за да даде помощъ на майка му. Но презъ деньтъ той нѣмаше защо и да бѣде виканъ, тѣй като жената се разболѣла ненадѣйно въ 8 часътъ вечеръта. Разбира се, че такъвъ отговоръ, г. Конъ, на да ли би далъ, ако го бѣше повикалъ единъ богатанъ.

ОБЯВЛЕНИЯ.

КНИЖАРНИЦАТА

на

Г. МАЛАКОВЪ. АНХИЕЛО.

Моли издателитъ на книги да пращатъ поканитъ си до нея за записване спомоществатели.

1—12—3

ОБЯВЛЕНИЕ

Понеже изданието на книгата „Христианството прѣдъ сждѣтъ на социализма“ прѣминава въ собственостъ на книжарницата на г-на Г. М. Качачевъ въ Казанлъкъ, обявяваме за знание на интересующитъ се, че за напѣдъ по всичко що се отнася за тая книга, да се обрѣщатъ до горѣказаната книжарница.

Казанлъкъ, Отъ книжари. на
19 Мартъ 1895 г. Г. Н. Пенковъ и С-ие.

1—13—3

Турена е подъ печатъ и скоро ще излѣзе

ИСТОРИЯ НА КОМУНАТА

отъ 1871 год.

отъ ЛИССАГАРАЙ

бивши членъ на сжщата коммуна.

Прѣводъ отъ 2-то пѣмско издание, съ много портрети и иллюстрации. — Записването на спомоществатели става въ книжарницата на П. Мутафовъ и С-ие, Севлиево.

Въ сжщата книжарница се намиратъ за проданъ и излѣзлата вече отъ печатъ брошура

СОЦИАЛИЗМЪ И АНАРХИЗМЪ

отъ Наумъ Райхсбергъ, доцентъ по политическо-економия и статистика при Бернския университетъ. Цѣна 30 ст.

1—14—3

Печатница „Напѣдъкъ“ — София.